

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Appendix præcedentis membri. Memb. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Deus qualitatibus vsus liberi illius arbitrii præuisi. A
 Consonantque illud Sapientia 4. *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne scilicet deciperet animam illius. Placuit enim erat Deo anima illius, propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatis.* Dum etiam Paulus 1. ad Timotheum 1. de se ipso ait. *Qui blasphemus fui, & persecutor, & contumeliosus; sed misericordiam Dei consequutus sum, quia ignorans feci in incredulitate mea: manifeste docet, non fuisse eam consequuturum, nec fuisse tam magnifice adiuturum, si peccata illa fuissent ex materia profecta. Propter illud Saulis peccatum, quod Reg. 1. commemoratur, dixit illi Samuel, *Stulte epistibi, quod si non fecisses, iam nunc preparasset Dominus regnum tuum super Israel in sempiternum: sed nequaquam regnum tuum ultra conseruet.* Genes. 22. propter iniquitatem illam obedientiam dixit Dominus ad Abraham, *Quia fecisti hanc rem, & non pepercasti filio tuo unigenito propter me, benedicam tibi, & benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, quia obedisti voci meo.* Cornelius Acorum 10. propter orationes & elemosynas vocatus fuit ad Christi fidem. Atque ex Scripturis sanctis constat, quod iusti magis strenue in Dei obsequio se gerunt, eod solere à Deo abundantioribus auxiliis adiutari, tum ut in gratia accepta perseverent, tum ut in ea crescant. Matthæi namque 25. & Luca 19. talentum, quod ab eo auferitur, qui ignauiter se gessit, tribui iubetur illi, qui plus omnibus laborauerat, & ceteris ditior erat, ac subiungitur. *Omni habenti dabitur, & abundabit ei autem, qui non habet, & quod uidetur habere, auferetur ab eo.* Ut interim alia testimonia omittam. Quin sicut vnum peccatum permitti solet in penam alterius peccati: sic propter elemosynas, & alia opera moraliter bona, facta ab existente in lethali peccato, confuevit saepe Deus optulari citius, ac magis vni, quam alteri, ut à peccato refurgat: eaque ratione eiusmodi opera non immerito appellari consueuerunt dispositiones remore ad gratiam. Porro ut vniuersum quoad hactenus dicta quasi minorem quamdam propositionem subsumamus, vnde nostrum institutum concludamus: quæ auxilia & dona confert Deus in tempore propter aliquem bonum vsus liberi arbitrii antecedentem, & quo peccata permittit, aut quam penam aliam infligit propter malum arbitrii vsus antecedentem, eadem ex æternitate conferre, permittere, aut infligere statuit, propter eundem bonum, aut malum vsus præuisum futurum ex hypothesi, quod hunc vel illum ordinem rerum condere velle.*

Illud etiam, quod ad exaltationem, laudem, & honorem Christi, sanctissimaque illius Matris spectat, mihi videtur admodum ve. simile, sacratissimis eorum duorum animabus non solum excellentiora dona Deum conferre decreuisse, sed etiam eandem præuidisse melius, quam ceteras, pro sua innata libertate vsus suo arbitrio, eaque ratione in tantam dignitatem potius, quam ceteras electas fuisse.

Prædestinationis Christi: ut esset filius Dei, & prædestinationis aliorum discrimen, & conuenientiam.
 Ex dictis facile erit intelligere, tum maximum quoddam discrimen inter prædestinationem Christi, quatenus secundum humanam naturam prædestinatus est, ut per vnionem hypostaticam simul esset Filius Dei, & prædestinationem ceterorum hominum ad auctorem in Christo, & per Christum: tum etiam conuenientiam quamdam. Discrimen est, quod cum natura humana perducenda non esset ad vnionem hypostaticam per vsus sui arbitrii, sed à solo Deo: utique in prædestinatione Christi, quatenus homo est, ut simul esset filius Dei nulla om-

nino habita fuit ratio vsus liberi arbitrii Christi præuisi, ut ita prædestinaretur: at cum homines adulti ita in Christo, & per Christum prædestinarentur in vitam æternam, ut per suum arbitrium gratia, & auxiliis, & meritis Christi collatis suffultum in eam, si & ipsi vellent, peruenirent: ratio vsus liberi arbitrii eorum habenda fuit, ut explicatum est. Conuenientia verò est, quod cum auxilia & media omnia supernaturalia, per quæ à Deo prædestinati sunt, collata fuerint per Christum, atque adeo à prædestinatione Christi, quatenus homo est, velut à fonte fuerint deriuata, utique sicut prædestinatio Christi, quatenus homo est, ut scilicet simul esset filius Dei, non fuit ex meritis, aliòve vsu liberi arbitrii Christi: ita prædestinatio ceterorum hominum, quoad integrum effectum prædestinationis, atque adeo quoad collectionem auxiliorum & gratia, quæ ex illa prædestinatione & meritis Christi in vniquemque prædestinatorum deriuata sunt, non fuit ex meritis bonòve aliquo vsu liberi arbitrii eorum antecedente dona illa, sed merè gratis ex sola voluntate Dei. Augustinus de prædestinatione Sanctorum cap. 15. à nobis membro 6. relatus, docet quidem conuenientiam hanc inter prædestinationem nostram & Christi: non tamen negat, neque negare potest, discrimen illud traditum.

Sit denique postrema conclusio. Id vnde fuit dependens, quod prædestinationis paruulorum rationem haberet ratio illis prouidendi, voluntasque diuina ex sua parte illis conferendi ea media, quibus beatantur, est, non solum ipsa libera parentum coniunctio ad generationem, & cætera, ex quibus proliis cõseruatio vsque ad susceptionem remedij contra peccatum originis pendet, sed etiam libera ipsa eiusdem remedij applicatio, à quocumque ea fiat. D
 Probatu conclusio, quoniam si illi nascitur, aut conferendi non essent, quousque remedium eis contra originis peccatum applicaretur, utique quemadmodum nunquam peruenirent in vitam æternam, ita neque prædestinati fuissent, cum ergo, quod nascantur, & conferentur, eisque applicetur remedium cõtra originis peccatum, pendat à libera operatione aliorum, quæ re ipsa potest non esse in rerum natura, sit, ut id vnde fuit dependens, quod voluntas diuina conferendi illis talia media, eoque pacto illis prouidendi, rationem haberet prædestinationis, sit ipsa libera aliorum operatio. Hæc eadem ratione, cum ad adulti prædestinati beatitudinem necessarium sit, ut prius nascatur, utique libera eorum omnium operatio, à qua pender eius ortus, est etiam id vnde fuit dependens, quod voluntas diuina conferendi illi, quantum est ex parte sua media quibus perueniat in vitam æternam, rationem prædestinationis fuerit sortita.

MEMBRVM XII.

Appendix præcedentis.

Non desuere, qui propter ea quæ membro præcedente voluerint, me asserere dari causam prædestinationis ex parte boni vsus liberi arbitrii, non quidem necessariam, quasi bono vsu liberi arbitrii præuiso Deus ita alligauerit suam voluntatem, ut vniuersum vbiicumque illum præuiderit, prædestinauerit per hæc aut illa media, & vbi illum non præuiderit, vniuersum non prædestinauerit: sed tamen causam congruentem propter quam regulariter quosdam prædestinauerit, alios verò non item.

Postrema conclusio. Vnde fuit dependens quod ratio & decretum prouidendi paruulis prædestinationis rationem haberet prouidendi. Quia mihi tribuatur.

vide id confirmant.

Id autem confirmant, quoniam membro 4. sententiam eorum, qui assererebant, bonum vsum liberi arbitrij prævisum causam esse prædestinationis, impugno, si intelligatur, quasi Deus vsum arbitrij tamquam mensuram & velut regulam elegerit, ut pro ratione illius auxilia & media ad salutem conferre ex aeternitate statuerit, ita ut ex parte Dei fuerit æqualitas in auxiliis & mediis ad salutem cuique homini exoptandis, inæqualitas verò tota ortum habuerit ex inæqualitate seu æqualitate vsus liberi arbitrij prævisi; & ob id tamquam ratio, radix, & origo, quare hi, & non illi, fuerint prædestinati, reddi possit vsus liberi arbitrij prævisus.

Non possum non vehementer mirari, eum, qui integrum nostrum opus legit, mihi eam tribuere opinionem. Cum frequentissimè in eo clamem, efficaciterque ostendam, prædestinationem non esse propter bonum vsum liberi arbitrij prævisum; nec ut conditionem quidem sine qua non, sed pro sola libera voluntate Dei, qui sui dona distribuit prout vult, & quibus vult: si autem prædestinatio regulariter fuisset propter bonum vsum liberi arbitrij prævisum, sanè, quamuis non omnes prædestinationes ita à Deo fuissent constitutæ, sed quædam ab ea regula fuissent exceptæ, falsum simpliciter esset affirmare prædestinationem non fuisse propter bonum vsum liberi arbitrij prævisum.

Ad confirmationem.

Ut verò à confirmatione ordiamur, certè membro 4. & 5. sententias omnes eorum retulimus, qui bonum vsum liberi arbitrij rationem, aut causam prædestinationis construebant, easque validissimè impugnavimus. Et membro 5. expressè cum Divo Thoma, atque ex professo retulimus sententiam eorum, qui bonum vsum liberi arbitrij causam prædestinationis congruentem constituiebant, eamque tamquam à Scripturis factis alienam, & in fide plus quam periculosam reieciimus. Ac, præter rationes, quibus id ibi ostendimus, diximus eisdem etiam argumentis expugnari, quibus membro 4. præcedente sententias de quibus in confirmatione mentio fit, tamquam in fide plusquam periculosas reieciimus. Quod si membro 4. citato, antequam rationes conficeremus, quibus efficacissimè eas sententias impugnavimus verba illa subieciimus, quæ in confirmatione referuntur: id in primis fuit, quia sine dubio autores illi eo pacto suas sententias intelligebant. Deinde, quoniam rationes nostræ id probabant, eoque pacto appolita, magis ac dilucidior erat disputatio. Item præcipuè, quia non intendebamus improbare, prædestinationem factam nihilominus fuisse non sine præscientia vsus liberi arbitrij, habitaque illius consideratione, modo præcedente membro explicato, tamquam eius qui nihil impediens donis à libertate arbitrij pendet, necessariusque est ad vitam æternam consequendam, atque adeò ut dona, per quæ Deus ex sua parte prædestinat, effectus sint prædestinationis, & per consequens, ut voluntas Dei æterna ea dona conferendi rationem prædestinationis sortiatur. Porro in illis nostris verbis, regulam & mensuram simpliciter indistinctè atque uniuersim, siue ea vteretur Deus sine vlla exceptione ad prædestinandum, vel non prædestinandum, siue solum regulariter & frequenter, atque adeò cum exceptione. Vnde tam ibi, quam vbi cumque ea de re loquimur uniuersim exclusimus, ad inæqualitatem vsus liberi arbitrij prævisi tamquam ad rationem, radicem, aut originem reduci posse, quòd quidam fuerint prædestinati, alij non item, sed ad solam liberam Dei voluntatem, quantumque illud membrum post noscatur

A omnes rationes hæc verbis conclusimus: *Quæ omnia aperte sonant, Deum non pro qualitate vsus liberi arbitrij prævisi, sed pro sua voluntate, ac beneplacito effectum prædestinationis conferre statuisse.* Profectò autores opinionum, quas ibi refutauimus, nunquam negassent, Deum multas fecisse exceptiones ab ea regula, sapèque dona sua distribuisse non pro qualitate vsus liberi arbitrij prævisi, ut in Domina nostra, Ioanne Baptista in matris vtero sanctificato, & vocatione Pauli: id quod Gabriel, & D. Bonauentura expresserunt, ut in eodem membro 4. retulimus, & nihilominus eorum sententiam, etiam prædestinationis radicem, & causam ex parte boni vsus liberi arbitrij, nos ibidem impugnavimus. Certè si eo loco in particulari non expressimus, prædestinationem neque tamquam in causam congruentem, propter quam Deus regulariter quosdam prædestinaret, alios non item, reduci posse in qualitatem vsus liberi arbitrij prævisi, id non fuit quia contrariè esset opinio, ut immeritò nobis imponitur, sed quoniam nec suspicauimus, id quemquæ posse de nobis arbitrari.

Quod ad ea attinet, quæ membro præcedente diximus. Ante nonam conclusionem duplicem sensum huius propositionis distinximus, prædestinatio est secundum præscientiam vsus liberi arbitrij futuri. Vnum, id est, propter præscientiam qualitatis vsus futuri ex hypothese, quòd homines in vno aut alio tertio ordine cum his, vel illis auxiliis & circumstantiis collocarentur. In hoc autem sensu dixi (ut perpetuò asserueram) prædestinationem non fuisse propter qualitatem vsus: ut autem à principio dixi, qui negat fuisse propter qualitatem prævisam, sanè omnem qualitatem prævisam neget propter quàm fuerit prædestinatio: eo quòd negatio illa, totum, circa quòd fertur, ita excludat, ut si aliqua esset qualitas propter quam modo aliqui fuisset prædestinatio, etiam velut ob causam congruentem, falsum absolutè esse, prædestinationem non fuisse propter qualitatem vsus liberi arbitrij prævisam. Alterum verò eiusdem propositionis sensum distinximus, id est, non sine præscientia qualitaris vsus liberi arbitrij, ex quacumque hypothese futuri. In eo verò sensu à nona conclusione ostendimus, prædestinationem fuisse secundum præscientiam qualitatis vsus liberi arbitrij futuri, habitaque consideratione illius.

Ad id quod ex m. b. præcedente nobis tribuitur.

Ut verò ad 8. illud addendum est, denegamus. Certè ibi non doceo, prædestinationem esse propter qualitatem vsus liberi arbitrij, etiam tamquam ob causam congruentem, ut luce clariùs constat: sed exemplis ex Scriptura sacra depromptis ostendo, Deum quando homines prædestinabat, rationem aliquam habuisse circumstantiarum, vsusque liberi arbitrij prævisi, ut aliqua constitueret, non verò, ut propter talem vsum, aut qualitatem prædestinaret. Primum est, quoniam dum inter effectus prædestinationis computatur, quòd Deus morte eum iustitiam præueniat, qui, si diuini viueret, pro sua libertate peccaret lethali ac damnaretur, sanè eo ipso asseritur Deum, quando ex aeternitate illum per ea media prædestinavit, rationem habuisse vsus illius mali prævisi futuri, non quidem, ut propter eum, etiam tamquam ob causam congruentem illum prædestinaret, quòd assertum esset stultum, sed ut misericorditer præpropere morte, tamquam prædestinationis effectu, malum eum vsum impediret, iuxta illud Sapientie 4. *Raptus est ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne scilicet deciperet animam illius. Placuit enim erat Deo animam illius, propter hoc propter animam educe*

tere illum de medio iniquitatum. Secundum est, quoniam dum Paulus i. ad Timotheum i. de seipso ait, *Qui blasphemus fui & persecutor & contumeliosus, sed misericordiam Dei consequutus sum, quia ignorans feci in incredulitate mea, manifestè docet, ita eam misericordiam non fuisse consequuturum, neque fuisse tam magnificè adiuuandum, si peccata illa fuissent ex malitia profecta, & subinde docet, neque Deum fuisse id ita statutum ex aternitate, dum misericorditer ipsum prædestinabat, ac per consequens etiam docet, Deum, dum inter effectus prædestinationis Pauli id statuit, attēdisse ad qualitatem illam ignorantie, quæ malum vsum arbitrii Pauli excusabat, tamquam ad conditionem, non propter quam, etiam tamquam ob causam congruentem, illum vel prædestinaret, vel etiam magnificè vocaret, vt ex se est notissimum, sed sine qua non statuisset illum ita iustificè vocare, vt satis apertè ex verbis Pauli colligitur. Tertium exemplum ex illo i. Reg. 13. *stare egistis, quod si non fecisset, iam nunc, præparasset Dominus regnū tuum super Israël in sempiternum, sed nequaquam regnum tuum ultra conseruet, docet, propter malum illum vsum liberi arbitrii Saulis, præuisum, statuisse Deum deicere illum, sobolemque illius à regno Israël. Quartū docet, propter insignem Abrahami obedientiam, bonūve illum vsum liberi arbitrii eius præuisum futurum, cooperante ad illum gratia ipsius, statuisse Deum replere illum benedictionibus, & inter alias, assumere carnem humanam ex illius progenie. Quintum docet, propter bonos similiter vsus liberi arbitrii Cornelij, statuisse vocare illum peculiari modo ad fidem Christi. Cetera docent, propter strenuum vnum bonum vsum liberi arbitrii, cooperante ad illum auxilio gratia, Deum statuisse conferre alia, maioraque dona & auxilia, quæ re ipsa in tempore conferunt: hoc verò, si in homine sit prædestinatio, non est prædestinare propter illum bonum vsum, neque itaque ob causam congruentem, sed est statuere vnum particularem effectum prædestinationis propter alium tamquam ob causam dispositiuam, & meritoriam illius, quod nullus doctorum negat. Ecce in toto eo §. nullam mentionem facio de causa prædestinationis, etiam congruente, vt mihi imponitur.**

Quia verò in principio illius §. dico, *Quamuis Deus alligatus non fuerit vsui liberi arbitrii præuiso, aliisve circumstantiis ex parte adulti prædestinandi, vt hoc, vel illo modo illi providere, ac optulari statueret, potuisse tamen ad circumstantias & vsum respicere, decet, quæ ac rationi valde cōsentaneum fuisse, vt id ita faceret, in multisque re ipsa ad multa respicere, constituendo aliqua propter circumstantias & vsum præuisum, quæ alioquin non constitueret, vt ex Scripturis sacris apertè colligitur; id quod continuo exemplis ex Scriptura de propriis, quæ proximè retuli ostendo. Quia id, inquam, ita dico, colligunt, me alligere, Deum alligari ad prædestinandum propter bonum vsum liberi arbitrii tamquam ob causam congruentem: cum tamen exempla mea de causa prædestinationis, vt ostēdi, non loquuntur, & cum potius ex verbis meis colligi deberet contrarium. Qui enim dicit, *quamuis Deus non alligetur vsui liberi arbitrii præuiso ad providendum statuenturve optulari hoc vel illo modo, potuisse tamen ad illum respicere, decet, quæ fuisse vt habita consideratione, illius aliqua statuerit, certè docet, in iis ipsis, quæ habita consideratione vsus præuisi, eo modo statuit, non alligari vsui ita præuiso ad illa eo pacto statuenda: sed potuisse statuere, non præuenire eum iustum, quem misericorditer præ-**

A propra morte præuenire statuit, vellēque permittere, vt laboraret in peccatum, & vt sempiternam amitteret beatitudinem. Potuisse etiam statuere vocare Paulum eo modo, quo illum vocauit, etiā si præuideret, ex malitia persequuturum Christianos, vt ea ratione in ea vocatione splenderet magis infinita ipsius misericordia. Et, nihil impediēte peccato Saulis, potuisse statuere cōfirmare illi regnum: sicut, nihil impediēte adulterio & homicidio Dauidis, regnū illi & soboli cōfirmare statuit. Itemque, non obstantibus Abrahami obedientia & operibus bonis Cornelij, potuisse statuere, neq; Abrahamū tot benedictionibus cumulare, neque Cænturionem peculiari illo modo ad Christi fidem vocare. Hinc iam patet, quàm sinistrè eadem verba mea quidam alij fuerint interpretati.

B Membro præcedente conclusionem. 2. dixi, certitudinem, quod adultus prædestinatus vitam æternam consequetur, non esse ex parte mediōrum, effectiue prædestinationis, eò quod possint re ipsa non esse, si talis adultus pro sua libertate ad ea non cooperetur: sed esse ex parte diuinæ præsentia, qua præuident Deus ita illum pro eadem sua libertate, cooperaturum, vt illa existant, & per ea ad beatitudinem perueniat.

C Quibusdam hæc nostra doctrina non placet. Content namque, certitudinem, quod effectus totius prædestinationis futurus sit, atque adeo, quod per eum prædestinatus in vitam æternam deueniet, prouenire etiam ex nuda voluntate Dei, qua auxilia in ea temporis circumstantia dare voluit, quæ sine præiudicio libertatis prædestinati efficacia futura erant. Id verò solum probant auctoritate Diui Thomæ, quem dicunt in hoc artic. 5. certitudinem prædestinationis referre expressè ad electionē voluntatis, vt constat ex iis quæ dixit in fine corporis articuli, & in responsione ad 3. & artic. 6. hoc idem discrimen, dicunt, statuit inter prædestinatorū certitudinem, & reproborum & q. 6. de veritate art. 3. *Non potest, inquit, dici, quod prædestinatio super certitudinem prouidentia nihil addit, nisi certitudinem præsentia, sic enim, inquit, non diceretur prædestinatus differre a non prædestinato ex parte ordinis, sed ex parte præsentia euentus.* Et deinde ostendit hoc libertatem arbitrii non impedire.

E Si, qui hoc ita affirmant, de numero eorum essent, quæ præfinitiones per cōcursum aut auxilium Dei ex se efficax constituant, necesse non esset aliud dicere, quam quæ q. 14. art. 13. disput. vlt. dicta sunt. Quia tamen nobiscū consentiunt, auxilia non esse ex se efficacia, sed dependēter à libero arbitrii nostri consensu, herique posse, vt è duobus, qui æquali auxilio gratia præuenientis à Deo mouentur, vnus conueratur liberum suum consensum & cooperationem adhibendo, & alter non, sua etiam libertate consensum & cooperationem non exhibendo, aliquid hac de re dicendum erit. Quamuis fortasse multi superfluum id non immeritò iudicabūt post ea omnia, quæ à nobis hæctenus dicta sunt. Præsertim cum ij, quibus cum disputamus, tam debilibus fundamentis ad nobis repugnandum innitantur. Nos (vt ex dictis sapè in superioribus liquet) dicimus, prædestinationem adulti duo includere. Vnū, ex parte diuini intellectus, nempe rationem mediōrum, per quæ Deus præuident perueniturum illum pro sua libertate in vitam æternam, cum possit pro eadem libertate non cooperari, eaque media impedire, ac destruire, & ad vitam æternam non deuenire. Alterum, ex parte diuinæ voluntatis, propositum, scilicet, absolutamve voluntate eo pacto ex sua parte

Primum D. Thomæ. certitudinem prædestinationis referre expressè ad electionē voluntatis, vt constat ex iis quæ dixit in fine corporis articuli, & in responsione ad 3. & artic. 6. hoc idem discrimen, dicunt, statuit inter prædestinatorū certitudinem, & reproborum & q. 6. de veritate art. 3. Non potest, inquit, dici, quod prædestinatio super certitudinem prouidentia nihil addit, nisi certitudinem præsentia, sic enim, inquit, non diceretur prædestinatus differre a non prædestinato ex parte ordinis, sed ex parte præsentia euentus. Et deinde ostendit hoc libertatem arbitrii non impedire.

Prædestinatio quod dicitur ex parte diuini intellectus, & diuina voluntatis.

parte illi opitulandi, conferendive illi ex sua parte ea media. Sicut autem illud primum, quod se tenet ex parte divini intellectus, non habet simpliciter rationem prædestinationis sine hoc secundo: ita hoc secundum, nempe voluntas Dei eo pacto ex sua parte opitulandi, rationem non habet prædestinationis sine illa præscientia, quod talis adultus, eo pacto ex parte Dei adiutus, ita per suum arbitrium cooperabitur, ut illa media existant: quoniam tunc non esset voluntas exequendi rationem ex parte intellectus, quæ vim & essentiam prædestinationis retineret: id quod sine ea præscientia esse non possit. formalis ratio prædestinationis ex parte divini intellectus: id quod profectò satis esse debebat, ut intelligeretur, effectum prædestinationis adulti certum non esse per comparationem ad voluntatem Dei ita ex parte sua illi opitulandi, si præscientiam illam secludas.

Præscientia effectus certus non est, si secludas divinam præscientiam.

Item membro 9. & 10. satis dilucidè ostendimus, totum bonum usum liberi arbitrii prædestinati adulti, & singulas illius partes, pendere, ut existant, non solum à libero influxu, & voluntate Dei prædicto modo ex parte sua opitulandi, sed etiam à libero influxu & voluntate adulti, qui potest non influere, efficereque ut non sint. Itemque pendere, ut tam ipsæ, quam reliqua quæ in effectu prædestinationis includuntur, usque ad finem vitæ perseverent, atque adeò ut rationem prædestinationis reindeant, illisque ad sempiternam beatitudinem deveniant, ex eo quod talis adultus lethaliter usque ad finem vitæ non peccet, cum tamen in potestate ipsius situm sit lethaliter peccare, quoties libuerit, destrueretque, & impedire effectum prædestinationis, neque ad id divino indigeat auxilio.

In primis autem, quod talis adultus peccaturus non sit lethaliter usque ad finem vitæ, ut potest, nihil impediens auxiliis, cum quibus ipsa non peccabit, profectò certum non est, si secludas præscientiam, qua Deus prævidet cum eis auxiliis pro sua libertate non peccaturum: ergo si eandem præscientiam secludas, certum non est effectum prædestinationis talis adulti esse futurum. Deinde, si singulas partes totius boni usus arbitrii adulti prædestinati pendere, ut existant, non solum à voluntate Dei opitulandi illi ex parte sua eo pacto, quo ipsa opitulabitur, sed etiam à libero consensu ipsius adulti, atque in Conc. Triod. sess. 6. c. 5. & can. 4. definitum est, *tangente ac mouente Deo cor hominis per auxilium gratiæ præuenientis, ut cooperetur, & exerceat actus, quibus se ad gratiam disponat*, (idemque est de cæteris, quibus deinceps gloriam, aut etiam gratiæ augmentum meretur) posse *re ipsa nihil impediens tali motione & auxilio, & per consequens nihil impediens voluntate, qua ex æternitate statuit illi opitulari, non consentire suspendendo suum influxum seu consensum, & cooperatione, imò verò posse etiam dissentire, casumque quouis ex his duobus modis reddere tale auxilium & voluntatem Dei eo pacto illi opitulandi, ita ut partes illæ boni usus liberi arbitrii, effectusque prædestinationis non sequantur, qua precor ratione sine manifesto periculo erroris in fide potest asseruerari, certas esse partes illas boni usus liberi arbitrii, effectusque prædestinationis per comparationem ad solam divinam voluntatem eo modo hinc & nunc tali adulto opitulandi, si præscientiam secludas, qua Deus prævidet, ex hypothesi, quod eo modo vellet illi opitulari, arbitrium pro sua libertate adhibiturum assensum, cum sub eisdem numero circumstantiis posset, si vellet, assensum atque influxum suspendere, & etiam dissentire.*

Obiicit.

Fortè dices. Etiam non obstante ea præscientia,

A æquè liberum est arbitrio talis prædestinati suspendere influxum & consensum, atque etiam dissentire: ergo sicut hoc non tollit, quin partes illæ boni usus liberi arbitrii, effectusque prædestinationis certò sint futuræ, certitudine divinæ præscientiæ: ita non tollit, quin futuræ sint certò per comparationem ad divinam voluntatem eo pacto opitulandi tali adulto.

Neganda tamen est consequentia. Quoniam præscientia illa provenit ex illimitata perfectione divini intellectus, qua, quod incertum est in se, & per comparationem ad arbitrium nostrum, à quo emanat liberè, ipse certò penetrat, ac cognoscit, neque quia id præcognovit, idcirco futurum est, sed è contrario, quia ita futurum est pro arbitrii libertate, id præcognovit, quod si futurum non esset, ut re ipsa potest, numquam existisset in Deo ea præscientia, sed contraria. Voluntas verò eo pacto ex parte sua opitulandi, nihil tale habet: & cum non sit tota, & integra causa earum partium boni usus liberi arbitrii, effectusque prædestinationis, sed simul etiam pendeant à concursu alterius causæ liberæ, utiq; ex sola illa opultatione ex parte Dei, voluntatèque eo modo auxiliandi, non est certum futuræ eas partes boni usus liberi arbitrii effectusque prædestinationis. Etenim, existente in duobus æquali auxilio gratiæ præuenientis ex parte Dei, atque adeò voluntate æterna æqualiter eo modo illis hinc & nunc opitulandi, potest vnus eorum pro sua libertate conuerti, & alius non conuerti; ut, si in fide errare non velimus, tenemur fateri. Imò tangente Deo maiori auxilio vnum, quam alterum, potest, qui minori auxilio tangitur, pro sua libertate conuerti, quando alius cum maiori pro sua etiam libertate non conuertitur, sed manet obstinatus. Quia ergo si bonus usus liberi arbitrii, effectusque prædestinationis certò esset futurus per comparationem ad solam Dei voluntatè eo modo opitulandi, certitudo illa esset certitudo effectus per comparationem ad causam, quatenus futura est causa talis effectus: numquã autè effectus est eo modo certus, nisi quando causa est integra, aut talis, quæ ita moueat alias ad eundem effectum, ut in potestate earumdem non relinquat non influere ad eundem effectum, efficitur, ut nisi errare velimus in fide, arbitriique negare libertatem ad eos actus, de quibus disputamus, solam spontanei rationem cum Lutheranis ad eos relinquendo, dicendum omnino sit, in eiusmodi partibus boni usus liberi arbitrii, effectusque prædestinationis, non esse certitudinem per comparationem ad solam Dei voluntatem eo modo opitulandi. Quia ergo certitudo per comparationem ad præscientiam non est certitudo effectus per comparationem causæ quatenus causa est talis effectus, sed est certitudo proveniens ex illimitata perfectione divini intellectus, qua certò cognoscit, quod in se est incertum, inde proficitur, quod ea certitudo libertatem nostri arbitrii non tollat, aut minuat.

F Illud admonuerim, cum quidam actum ac effectum, ad integrum prædestinationis effectum attinentium, ab aliis præcedentibus de lege ordinaria pendeant, ut à dispositionibus ad gratiam pendunt gratia ipsa, & virtutes infusæ, atque actus meritij, qui post iustificationem comparatam exercentur, Deum optimum maximum, prævidentem ante omnem suæ voluntatis determinationem hunc vel illum adultum, ex hypothesi, quod cum his vel illis auxiliis gratiæ præuenientis vellet eum adiuuare, conuertendum, & deinde cum his, vel illis auxiliis perseveraturum in gratia usque ad finem vitæ, atque

Responsio. Certitudo effectus prædestinationis per comparationem præscientiæ non tollat libertatem, sicut tolleret comparatione voluntatis.

Interdum dicitur, quod partes illæ boni usus liberi arbitrii, effectusque prædestinationis non sequantur, qua precor ratione sine manifesto periculo erroris in fide potest asseruerari, certas esse partes illas boni usus liberi arbitrii, effectusque prædestinationis per comparationem ad solam divinam voluntatem eo modo hinc & nunc tali adulto opitulandi, si præscientiam secludas, qua Deus prævidet, ex hypothesi, quod eo modo vellet illi opitulari, arbitrium pro sua libertate adhibiturum assensum, cum sub eisdem numero circumstantiis posset, si vellet, assensum atque influxum suspendere, & etiam dissentire.

que eliciturum pro sua libertate hos vel illos actus meritorios tanta gloriæ, & tanti augmenti gratiæ, simul prædestinasse illum ad ea omnia media, ad eam gloriæ quantitatem, præordinando quosdam effectus prædestinationis, quos, cooperante libero arbitrio, præuidebat futuros, ad alios, tamquam dispositiones, aut etiam merita ad illos: eo pacto, quo in tempore dispositiones, aut merita sunt comparatione eorum. Quod fit, ut voluntas æterna adiuvandi ad posteriores actus, posteriorēve bonos vsus liberi arbitrii, non fuerit nisi præsupposita præscientia bonæ cooperationis liberæ cum præcedentibus auxiliis & donis.

Licet hæcenus dicta satis superque sint ad nostram firmandam doctrinam, contrariamque evertendam, inde etiam sufficienter falsitatis arguitur, quod si ex sola voluntate Dei æterna ita ex parte sua opitulandi, auxiliōque ipso diuino certus esset bonus vsus liberi arbitrii, quo prædestinatus in vitam perdiceretur æternam: confitendum sanè esset, ex natura ipsa auxiliorum præuenientis gratiæ præuenire, quod efficacia sine, aut non sint: non verò ex libera cooperatione, qua adulus pro suo arbitrio indifferenter potest, vel præstate suam cooperationem, in fluxumve, ac consensum, eaque ratione efficere efficacem quodcumque auxilium, vel suspendere suum influxum, cooperationem, ac consensum, aut etiam dissimulare, suaque nequitia, & culpa efficere illud inefficax. Quamuis autem ij, cum quibus disputamus, id velle videantur verbis illis, *prouenire etiam ex nuda voluntate Dei, qua auxilia in ea temporum circumstantia dare voluit, que sine præiudicio libertatis prædestinati efficacia futura erant*: sanè non video, quo pacto cum definitione Concilij Tridentini sessione 6. c. 5. & can. 4. id consentiat. Neque quo pacto explicare, atque ostendere possint, saluam arbitrii nostri libertatem in ea temporum circumstantia manere, si comparatione nudæ voluntatis Dei ita in ea ipsa temporum circumstantia opitulandi, necessarium est arbitrium consentire, esseque bonum vsum illius, ita ut suspendere non possit suum influxum, aut etiam dissimulare, casūque in ea temporum circumstantia auxilium Dei reddere: ratio quidē spontanei poterit cum Lutheranis salua manere, rationem verò libertatis, vel contradictionis, vel etiam contrarietatis, ut vocant, profectò non video posse saluam consistere.

Illud addamus, postea necessitate boni vsus liberi arbitrii prædestinati, effectūve prædestinationis, ac singularum partium illius per comparationem ad solam liberam voluntatem Dei, qua tali adulo eo pacto ex æternitate opitulari statuit, seclusa præscientia qualiter arbitrium illius pro sua libertate deberet se determinare, nos non intelligere, qua ratione eius sententiæ assertores euadere possint fatalem necessitatem in eo effectu humanæque libertatis euetionem. Etenim cum Deus pro sola libera voluntate eo modo, & non alio, opitulari decreuerit, neque ut ita decerneret, vllam rationem habuit qualitatē futuræ vsus liberi arbitrii, sed quod voluit in suo modo cooperandi & auxiliandi statuit, & inde, tangente Deo liberum adulti arbitrium iuxta eum opitulandi modum gratiæ præuenientis auxilio, necessariò futura est talis cooperatio voluntatis humana, ut sequatur effectus totus prædestinationis, ad quam ipsa efficienter cooperando concurrat, qua precor ratione dicere possunt, illam hinc & sub hac temporum circumstantia non esse determinatam ad vnum, atque ad eum actum ipsius

A hinc & nunc fatali necessitate non euenire? Fatum namque non est aliud, quam ordo causarum ita in agendo subordinatarum, ut effectus instantibus causis ita dispositis non possit non euenire. Inde verò arbitrii humani libertas omnino quoad eum effectum perit, tolliturque proinde ratio virtutis, ac meriti. Neque iuxta opinionem, seu potius errorem, quem impugnauimus, video, qua ratione relinquatur recurritur ad sensum compositum, & diuisum, asylum, ad quod confugere solent, qui similia affirmant. Etenim non relinquatur locus, quod si arbitrium facturum esset contrarium, ut potest, non præexistisset in Deo voluntas opitulandi eo modo. Negatur namque arbitrium sub ea temporum circumstantia posse facere oppositum, alioquin non esset necessitas talis effectus, seu vsus liberi arbitrii in ea temporum circumstantia comparatione voluntatis diuinæ, quæ ex æternitate eo modo opitulari statuit. Negatur insuper Deum id statuisse habita ratione eius, quod per arbitrium futurum erat pro eiusdem arbitrii innata libertate asserturque pro sola libera voluntate Dei, nulla ratione habita qualitatē vsus liberi arbitrii humani futuri, id fuisse statutum. Eatenus verò affirmare in sensu diuiso potuisse arbitrium humanum oppositum, quia si Deus constituisset non eo modo, sed alio opitulari, arbitrium humanum posset, aut faceret oppositum, sanè non est constituere libertatem in nobis, sed in Deo, ut nos vnum, aut aliud faciamus. Sicut quod ego possim mouere lapidem, aut ducere iumentum capitulo in vnam, aut alteram partem non est libertas in lapide, aut iumento ad eos motus, sed in me, ut latius in appendice diximus.

Licet Diui Thomæ autoritas grauissima sit, propter eam tamen recedendum non esset à nostra sententia, tot solidissimis fundamentis corroborata. Verumtamen eis in locis nobis non aduersatur. Hoc enim art. quinto optimè affirmat, totum bonum vsus liberi arbitrii prædestinati, etiam quo se ad gratiam disponit, effectum esse prædestinationis, eo quod nulla illius pars emanet à solo libero arbitrio, sed simul, ac præcipue à gratia, ac proinde à Deo tamquam à primo mouente prædestinati arbitrium per gratiam. Hinc verò merito vult, integrum prædestinationis effectum nihil habere antecedens ex parte nostri arbitrii, cui tamquam causæ, etiam congruenti, tribuamur, sed referendum esse solum, tamquam in causam, in solam liberam diuinam voluntatem, ea ex parte, qua effectus est prædestinationis, ex qua misericorditer voluit illum conferre, & in quam tamquam in finalem causam esse referendus, eo quod ad ostendendum misericordiam suam in prædestinatis voluit illi conferre. Hæc D. Th. eo in loco. Hinc verò non negat ad rem, quæ est effectus prædestinationis, nempe ad totum bonum vsus liberi arbitrii, & ad singulas illius partes, concurrere etiam arbitrium ipsum: quin potius in ipsomet corpore articuli id affirmat. Neque negat concurrere liberè, ita ut, quando concurrat, possit concurrere, efficereque, ut non sit in rerum natura res illa, quæ ab ipso etiam emanat partialiter, dependenter à suo libero influxu, & quæ est pars effectus prædestinationis. Et quamuis Diuus Thomas merito negat, Deum propter præscientiam cooperationis liberi arbitrii, quam præuidebat futuram ex hypothese, quod eo pacto veller illi opitulari, dedisse illi effectum prædestinationis, non tamen negat, neque negare potest, non sine illa præscientia statuisse illi eo modo opitulari, conferreque ex parte sua effectum illi totum prædestinationis. Neque item negat, existentiam illius effectus non

Ad primæ
D. Th. testi-
monium.

non esse certam ex sola sua voluntate eo modo illi opitulandi, seclusa praescientia, quod arbitrium consentiet, cum possit, si velit, non consentire, vt est de fide in Concilio Tridentino definitum. Neque intendit asserere, Deum ita mouere per gratiam liberum arbitrium ad cooperandas singulas partes boni sui vsus, effectusque praedestinationis, vt integrum illi non relinquat, sub ea temporum circumstantia, in qua cooperatur, non ita cooperati: id namque error esset in fide, qui Diuo Thomae nullatenus est tribuendus: praesertim cum quaestione 6. de veritate, articulo 3. & alibi, contrarium aperte doceat.

Ad secundam. Ex responsione vero ad tertium, nihil aliud habetur, quam causam finalem praedestinationis fuisse, vt ostenderet diuitias misericordiae suae in praedestinationis, sicut reprobationis causa finalis fuit, vt in reprobis ostenderet iustitiam suam vindictivam. Nihil tamen docet, vnde colligatur, ex sola voluntate, modove opitulandi praedestinationis, necessario sequi bonum vsu liberi ipsorum arbitrii.

Ad tertiam. Ex art. 6. in corpore, iuncto argumento sed contra, potius colligitur oppositum, quam propositum. Coniungit enim Diuus Thomas in argumento sed contra praescientiam: & in corpore articuli talem certitudinem & infallibilitatem tradit, quae contingentiam ad vtrumlibet, ac libertatem relinquat. Praeterea remittit lectorem ad ea quae dixerat quaestione 22. art. 4. de infallibilitate ordinis diuinae prouidentiae: id quod nos ibidem art. 1. disp. 2. §. *Quando ergo*, diximus, quo pacto esset exponendum, vt cum doctrina ex quaest. 6. de veritate artic. 3. consentiat.

In responsione vero ad tertium eiusdem articuli loquitur de necessitate immutabilitatis actus diuini, quo Deus praedestinavit: non vero de necessitate, qua effectus sequatur praecise ex voluntate eo modo opitulandi, praescientia seclusa. Est autem vniuersum obseruandum, ex D. Thomae sententia, praedestinationem praecipue includere actum intellectus, atque adeo praescientiam: vnde, quando de certitudine praedestinationis loquitur, non excludit praescientiam, qua prauidet consentum liberi arbitrii futurum.

Ad quartam. Vt ad id, quod ex q. 6. de veritate art. 3. refertur, veniamus, D. Thomas eo in loco illud constituit discrimen inter prouidentiam & praedestinationem, quod nos quaest. 22. art. 1. disp. 2. constituimus. Nempe, de ratione prouidentiae non esse, quod media, quae per diuinam prouidentiam in finem particularem ordinantur, semper eum finem assequantur. Addit Diuus Thomas, quando tamen deficiunt a finis illius assequutione, defectio ipsa ordinatur a Deo per suam prouidentiam in finem alium, atque ita fit, vt quod egreditur vnum finem, ac ordinem diuinae prouidentiae, in alium eiusdem prouidentiae finem & ordinem relabatur, nihilq. omnino sit, quod ordinem diuinae prouidentiae subterfugiat. De ratione vero praedestinationis esse, quod media finem particularem assequantur, ad quem per praedestinationem ordinantur, nempe vitam aeternam. Sic namque definitur praedestinatio: *Est ratio mediorum per qua ad vitam aeternam deuenitur, & quod per ea media ad vitam aeternam deuenitur, addit praedestinatio supra prouidentiam ad beatitudinem, qua latius patet, quam praedestinatio, & ad quam praedestinatio comparatur tamquam pars subiecta ad totum vniuersale.* Hinc vult Diuus Thomas praeter certitudinem ex parte praescientiae, qua Deus prauidet ex medijs, quae per suam prouidentiam ad finem aliquem particularem ordinantur, quoniam eum assequen-

A tur, & quae non (vt ex virtutibus feminum animalium, quae per diuinam prouidentiam ad membrorum formationem ordinantur, quoniam earum integra & perfecta membra formabunt, & quae deficient ac producent monstra) dandam esse certitudinem aliam in effectu praedestinationis, quod per eum ad beatitudinem deuenietur: quandoquidem non sicut prouidentia indifferens est, vt finis sequatur aut non, & per praescientiam certo cognoscitur, quando sequetur, aut non sequetur, ita res habet in praedestinatione, de cuius ratione est, vt per eam praedestinatus ad beatitudinem deueniat. Hanc autem certitudinem (vt in fine corporis articuli patet) eatenus vult Diuus Thomas esse in ordine ipso mediorum praedestinationis, quatenus, licet arbitrium ipsum in singulis possit deficere, & contrario modo operari: Deus tamen, praescius quid futurum esset per liberum arbitrium cum quocumque auxilio & dono, de talibus auxilijs prouidit, vt cum minori esset defecturus, haberet maius, cum quo, licet posset, non tamen deficeret, & si in aliquo deficeret, prouidit de alijs medijs, quibus tandem pro sua libertate resurgeret: vnde non negat Diuus Thomas, sub quacumque circumstantia temporum & auxiliorum integrum arbitrio esse deficere, ac proinde certitudinem, quod tunc non deficiet, esse ex praescientia, qua Deus prauidet arbitrium, cum possit, non defecturum. Imo, si bene attendatur, certitudo totius effectus praedestinationis, de qua ibi Diuus Thomas loquitur, non est certitudo singularum partium in sepe comparisonem ad voluntatem diuinam praecise spectatam, qua voluit eo modo opitulari praedestinato, sed est certitudo totius effectus per comparisonem ad finem assequutionem: quia valet haec consequentia, *hoc est effectus praedestinationis, ergo per eum praedestinatus*

B *assequitur beatitudinem*: haec tamen consequentia non valet, *hoc est effectus diuinae prouidentiae ad talem finem in particulari, nempe ad perfectam membrorum formationem, ergo sequetur perfecta eorumdem membrorum formatio.* Quod si Diuus Thomas in eo articulo (vt eius verba redolere videntur) voluit, ante praedestinationem praecessisse in Deo electionem quorundam in particulari absoluta voluntate, & postea sequutam fuisse praedestinationem eorumdem: esse vero necessitatem, non quidem in singulis partibus effectus praedestinationis, vt aperte ibi docere videtur, sed in effectu praedestinationis toto, siue his, siue alijs partibus constet, quatenus recte sequitur, *Deus hunc elegit voluntate absoluta antequam eum praedestinaret, ergo tandem illi quareat & tribuet talia subsidia quibus vitam aeternam assequetur, quia si quaedam fuerint inefficacia, tribuet illi alia, quibus tandem a peccato resurgat & saluetur.* Si hoc, inquam, D. Th. eo loco voluit, sane eatenus nobis non repugnat, quatenus nullam partem effectus praedestinationis constituit certam per comparisonem ad eam absolutam electionem: & tamen sententiae illius non adhaeremus, iuxta ea, quae membro 6. & alibi dicta sunt. Adde, multos ex ijs, qui doctrinam D. Thomae profitentur, affirmare, mutasse in prima parte sententiam in aliquibus, quae eo articulo docuerat.

C Nemo mihi vitio verat, si aliquibus obiectionibus satisfeci, quas merito poteram silentio obuoluer, eaque de causa nonnulla saepius inculcaui: res enim, de qua agitur, adeo est profunda, controuersa, scituque necessaria, vt facile mihi venia debeat condonari. Praesertim cum, addito vni-

D co solo verbo, soleat interdum in eiusmodi difficilibus

E

F

libus rebus eius intellectus illustrati, qui cæteris lectis, in quibus alij lucem copiosam inveniunt, adhuc iacebat in tenebris. Quæ causa me etiam impulit, ut tam hoc loco, quam in Concordia, sequentem huius materiæ epilogum adiungerem.

MEMBRUM XIII.

Epilogus, quo dilucidius auctoris opinio explicatur.

VT, quasi ad epilogum redigentes quæ hæcenus dicta sunt, paucis discretisque verbis nostram proponamus sententiam, primò meditatur Deum optimum maximum (ut re vera fuit) ante omnem actum liberum suæ voluntatis per scientiam merè naturalem, atque mediam illam inter liberam & merè naturalem, comprehensione suæ essentia prævidentem omnia vniuersim, quæ sub ipsius erant potestate, inter quæ erant infinitæ creaturæ insente præditæ, quas condere poterat, infinitique ordines rerum, auxiliorum, & circumstantiarum, non solum in quibus varias huiusmodi creaturas sed etiam illas solas, quas creare constituit, poterat collocare: prævidentem insuper, quid in illis omnibus ordinibus pro arbitrio singularum creaturarum merè præditarum futurum erat, ex hypothesi quòd hunc vel illum ordinem, cum his, vel illis auxiliis ex parte sua, & cum his, vel illis circumstantiis condere veller.

Prædestinationis explicatio.

Tunc verò ex illis omnibus ordinibus, inscrutabili iudicio & sapientia sua, vnico simplicissimòque actu suæ voluntatis statuisset simul totum eum ordinem, tum aliarum rerum, tum hominum & Angelorum, qui à prima rerum constitutione cepit, & vsque ad consummationem sæculi decurret, cum auxiliis & donis, quæ tam Angelis, quam hominibus ex parte sua conferre statuit, ut in manu consilij cuiusque in tali ordine constituti liberum foret, vel ad vitam æternam peruenire, vel ab ea in æternam miseriam desistere, atque adedò ut in eo ordine rerum pro arbitrio suo eas circumstantias variate possit, quas in arbitrij sui potestate situm est variare.

Et autem actu diuinæ voluntatis, eaque electione totius illius ordinis rerum & auxiliorum, potius quam alterius, prout talis ordo à Deo emanat; prædestinati fuerunt, tum Angeli, & homines adulti, quos Deus prævidebat, siue cum maioribus, siue cum minoribus auxiliis & occasionibus suæ salutis, pro libertate sui arbitrij in gratia finituros tandem terminum viæ sibi præscriptæ, tum etiam ij paruuli, quos Deus in eo ordine rerum è vita discessuros prævidebat suscepto prius remedio contra originis peccatum, atque adedò in gratia ex Christi meritis collata. Reliquos verò homines & Angelos, quos in eodem ordine rerum, vel propria, vel primi parentis libertate, siem obituros in culpa lethali prævidebat, actu illo suæ voluntatis, electioneque illius ordinis rerum non prædestinavit, tamen illo eodè actu omnibus prouiderit sufficienter, ut si per ipsos, primùmve parentem non staret, vitam æternam consequerentur: imò, statuendo conferre nonnullis eorum abundantiora & præclariora auxilia, quam multis ex prædestinatis, longè melius circa vitam æternam consequendam illis prouidit, ac proinde maiori sua culpa eam amittunt.

Quòd verò Deus omnem ordinem rerum, circumstantiarum, & auxiliorum, quo quidam solum in particulari fuerunt re ipsa prædestinati, reliqui

A verò minimè, potius elegerit, quam quemcumque alium ex infinitis, in quibus prævidebat rem longè aliter euenturam, atque adedò, quòd eligendo eum ordinem voluerit iis in particulari (siue constitutis in parte ordinis aptiori, siue minùs apta ad salutem) conferre ea auxilia ex parte sua, maiora aut minora, quibus prævidebat eos beandos, reliquis verò, siue in parte ordinis aptiori, aut minùs apta ad salutem constitutis, siue cum maioribus, siue cum minoribus auxiliis, licet potuissent vitam æternam consequi, & multi eorù longè faciliùs, quam multi prædestinati: prævidebat tamen, vel ipsorum, vel primi parentis libertate, futurum esse, ut vitam in lethali peccato terminarent, essentque de numero reproborum, nulla profectò fuit, rã ex parte eorum, qui prædestinati, quam eorum qui non prædestinati fuerunt, causa aut ratio, quæ eos ita discreuerit, ac impares fecerit, sed id totum in liberam Dei voluntatem referendum est, qui prouidens omnibus sufficienter, & aliquibus ex reprobis abundantius, quam plerique prædestinatorum, eligere voluit potius talem ordinem rerum, quam alium, suæque dona eo potius modo, quam alio voluit distribuere. Quare autem, cum prævideret tãtam hominum & Angelorum multitudinem ipsorummet, aut primi parentis libertate perituram, id ita voluerit, exclamandum est cum Paulo, *O altitudo diuinarum sapientia & scientia Dei quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius, &c.* Ex hoc capite spectata hominum prædestinatio, meritò in Scripturis sanctis dicitur fuisse secundùm propositum & liberam electionem Dei, qui quos voluit elegerit, ut eos potius quam alios, prædicto modo prædestinaret: meritò etiam, qui ita electi & prædestinati sunt, quasi forte vocati & prædestinati sunt.

Reprobationis nulla est causa ex parte Dei.

D Dicimus nihilominùs, eligente Deo ex sua æternitate eum ordinem rerum potius, quam aliù, quòd hi adulti potius, quam illi, fuerint talis ordinis electione ac prouidentia prædestinati, atque adedò electio illa & prouidentia rationem habuerint prædestinationis potius comparatione horù adulatorum, quam illorum, rationem seu conditionem, à qua vtrumque dependebat, fuisse, quòd cum vtrique ita in eo ipso ordine rerum vii possent suo arbitrio, ut viam in gratia finirent, ac beati euaderent, hi tamen, & non illi, id erant prælituri, idemque Deus altitudine sui intellectus, supra id quod libertas arbitrij, contingentiaque rerum postulat præviderit. Si namque, ut re vera potest, res non esset ita euentura, eadem electio talis ordinis haberet quidem rationem prouidentia in beatitudinem, non verò prædestinationis, comparatione eorumdem adulatorum quorum modò prædestinatio exiitit.

E Si ergo per impossibile ponamus Deum, dum hunc ordinem rerum ac auxiliorum elegerit, habuisse quidem plenissimam scientiam naturalem, qua naturas omnium rerum, complexiones earum necessarias, etiam eas, quæ ex dispositione causarum fatali quadã necessitate tales sunt, & habitudines mediò ad fines plenissimè cognouerit, qua denique rebus omnibus, etiã libero arbitrio præditis, de medijs omnibus ad fines, tam naturales, quam supernaturales; iuxta naturam cuiusque accommodatis prouidere perfectissimè nouerit, at non habuisse scientiam illam mediam inter liberam & merè naturalem, qua altitudine sui intellectus determinationem liberi arbitrij creati: ac proinde complexiones contingentes, quæ ab eo pendent, penetraret, vtrique ista eadem electio talis ordinis rerum habuisset quidem

ratio

Reprobationis ratio.